

paradise; see मन्दार. -रम् ind. Slowly, sluggishly.
-Comp. -आवासा, -वासिनी Durgā.

मन्दसानः 1 N. of fire. -2 Life. -3 Sleep; (also written मन्दसानु).

मन्दाकः 1 A current, stream. -2 Praise.

मन्दाकिनी [मन्दकति अक्-णिनि] 1 The river Ganges; मन्दाकिनी भाति नगोपकण्ठे मुक्तावली कण्ठगतेव भूमेः R. 13. 48; Ku. 1. 29. -2 The river of heaven, celestial Ganges (मन्दाकिनी वियद्गङ्गा); मन्दाकिन्याः सलिलशिशिरैः सेव्यमाना मरुद्धिः Me. 69.

मन्दामणिः A big jar, earthen water vessel; Girvāna.

मन्दारः [मन्द-आरक्] 1 The coral tree, one of the five trees in Indra's paradise; हस्तप्राप्यस्तबकनमितो बालमन्दार-वृक्षः Me. 77, 69; V. 4. 35; वृन्दारकारिविजये सुरलोकलब्ध-मन्दारमाल्यमधुवासितवासभूमिः Rām. Ch. -2 The plant called Arka, Calotropis Gigantea -3 The Dhātūra plant. -4 Heaven. -5 An elephant. -रम् A flower of the coral tree; विनिद्रमन्दाररजोरुणाङ्गुली Ku. 5. 80; R. 6. 23. -Comp. -माला a garland of Mandāra flowers; मन्दार-माला हरिणा पिनद्धा Ś. 7. 2. -षष्ठी and -सप्तमी the sixth and seventh days in the bright half of Māgha.

मन्दारकः, -मन्दारवः, -मन्दारुः The coral tree; see मन्दार.

मन्दिकुकुरः A kind of fish (also read as मालिकुकुडः).

मन्दिमन् m. [मन्द-इमनिच्] 1 Slowness, tardiness. -2 Dulness, stupidity, folly.

मन्दिरम् [मन्द्यतेऽत्र मन्द् किरच्] A dwelling house, habitation, place, mansion; प्रावेशयन्मन्दिरमृद्धमेनम् Ku. 7. 55; Bk. 8. 96; R. 12. 83; मणिमयमन्दिरमध्ये पश्यति पिपीलिका छिद्रम् Subhāṣ. -2 An abode, a dwelling in general; as in क्षीराब्धिमन्दिरः. -3 A town; विनिक्षिप्य बलं सर्वं बहिरन्तश्च मन्दिरे Rām. 6. 12. 3. -4 A camp. -5 A temple. -6 The body. -रः 1 The sea. -2 The hollow of the knee, ham. -Comp. -पशुः a cat. -मणिः an epithet of Śiva.

मन्दिरा A stable.

मन्दुरकम् A kind of mat; Buddh.

मन्दुरा [मन्द् उरच्-उ. 1. 38] 1 A stable for horses, a stable in general; प्रब्रष्टोऽयं प्लवङ्गः प्रविशति नृपतेर्मन्दिरं मन्दुरायाः Ratn. 2. 2; R. 16. 41; क्षुराञ्जलैः क्षोभितमन्दुरोदरम् N.; मन्दुरायां निरुद्धोऽपि विद्वतोऽभूद्धरिहरेः Śiva B. 21. 74. -2 A bed, mattress. -Comp. -पतिः, -पालः the manager of a stable; a groom; शुश्राव.....। असौ परस्परालापं मन्दुरायामपालयोः Dharmābhyudayamahākāvya 2. 42. -शूषणम् a species of monkey.

मन्द्र a. [मन्द् रक्-उ. 2. 13] Low, deep, grave, hollow, rumbling (as sound); पयोदमन्द्रवनिना धरित्री

Ki. 16. 3; 7. 22; Me. 101; R. 6. 56. -2 Ved. Delightful, pleasing, pleasant; एवं ब्रुवाणे वैकुण्ठे भृगुस्तन्मन्द्रया गिरा Bhāg. 10. 89. 13. -3 Praiseworthy. -न्द्रः 1 A deep sound, low tone. -2 A kind of drum. -3 A kind of elephant; 'मद्रा मन्द्रा मृगाश्चेति विज्ञेयास्त्रिविधा गजाः'; cf. Rām. 1. 6. 25.

मन्धात् m. Ved. 1 An intelligent man. -2 A devout or pious man.

मन्मथः 1 Cupid, the god of love; मन्मथो मां मथन्निज-नाम सान्वयं करोति Dk. 1; Me. 75; न मन्मथस्त्वं स हि नास्ति-मूर्तिः N. 8. 29. -2 Love, passion; प्रबोधयते सुप्त इवाद्य मन्मथः R.s. 1. 8; so परोक्षमन्मथः जनः Ś. 2. 19. -3 The wood apple. -4 N. of a संवत्सर. -था N. of Dakṣāyaṇī. -a. Enchanting, attractive; साक्षान्मन्मथमन्मथः Bhāg. 10. 32. 2. -Comp. -आनन्दः a kind of mango tree. -आलयः 1 the mango tree. -2 pudendum muliebre. -कर a. exciting love. -बन्धुः the moon. -युद्धम् amorous strife, sexual union, copulation. -लेखः a love letter; क्लान्तो मन्मथलेख एष नलिनीपत्रे नखैरर्पितः Ś. 3. 26.

मन्मथिन् a. Amorous, enamoured.

मन्मन् n. Ved. 1 Wish, desire. -2 Hymn, prayer &c.

मन्मनः 1 Confidential whispering (दंपत्योर्जल्पितं मन्दम्); करोति सहकारस्य कलिकोत्कलिकोत्तरं। मन्मनो मन्मनोऽप्येष मत्त-कोकिलनिस्वनः Kāv. 3. 11. -2 The god of love.

मन्मनत्वम् A particular defect of the organs of speech.

मन्य a. (At the end of comp.) 1 Thinking oneself to be, as in पण्डितं मन्य. -2 Appearing as.

मन्या [मन्यतेऽन्या मन्या गलपार्श्वशिरा P. III. 3. 59 Sk.] 1 The nape or back of the neck; दोषास्तु दुष्टात्रय एव मन्या Susruta (also मन्याका). -2 Knowledge. -Comp. -ग्रहः Contraction of the neck. -स्तम्भः Stiffness of the neck.

मन्युः [मन्-युच्-उ. 3. 20] 1 Anger, wrath, resentment, indignation, rage; बाहुप्रतिष्ठम्भविद्वदमन्युः R. 2. 32, 49; 11. 46; नियमितमनोमन्युर्दृष्टा मया रुदती प्रिया Nāg. 2. 6. -2 Grief, sorrow, affliction, distress; निकृन्तन्मर्माणि क्वकच इव मन्युर्विरमति U. 4. 3; Ki. 1. 35; यास्यन् सुतस्तप्स्यति मां सुमन्युम् Bk. 1. 23; also 3. 49. -3 Wretched or miserable state, meanness. -4 A sacrifice; प्रसहेत रणे तवानुजान् द्विषतां कः शतमन्युतेजसः Ki. 2. 23. -5 Spirit, mettle, courage (as of horses). -6 Ardour, zeal. -7 Pride. -8 An epithet of Śiva. -9 Of Agni. -Comp. -सूक्तम् the hymns of Manyu (Rv. 10. 83 and 84).

मन्युमत् a. 1 Angry, wrathful. -2 Sorrowful, distressed. -3 Spirited, energetic; यशस्विनी मन्युमती कुले जाता विभावरी Mb. 5. 133. 2. -4 Vehement, passionate. -m. An epithet of Agni.

मप (पु) ष्टः, -ष्टकः A kind of bean.